Różnicowanie: jak dostosować lekcję

- **Uczniowie z dysleksją:** wydrukuj kartę czcionką 12–14 pt z interlinią 1,5; przeczytaj tekst Zosi na głos przed samodzielną pracą; w zadaniu 6 oceniaj budowę opinii, a błędy ortograficzne wskaż osobno jako informację.
- **Uczniowie z ADHD:** podziel zadanie 6 na trzy kroki z kratkami do odhaczenia (wstęp – argument 1 – argument 2); wykorzystaj ruch w ćwiczeniu „Stań po stronie"; daj zadanie, np. zapisywanie wyrazów łączących na tablicy.
- **Uczniowie w spektrum autyzmu:** zapowiedz z wyprzedzeniem ćwiczenie ruchowe i pozwól odpowiedzieć z miejsca kartką ZGADZAM SIĘ albo NIE ZGADZAM SIĘ; podawaj polecenia pojedynczo, także na piśmie; wybieraj tematy konkretne, bez żartów słownych i ironii.
- **Uczniowie potrzebujący wsparcia:** daj gotowe początki zdań: „Uważam, że…", „Po pierwsze…, ponieważ…", „Na przykład…", „Dlatego…"; wystarczą dwa argumenty zapisane w punktach.
- **Uczniowie zdolni:** niech dopiszą argument drugiej strony i odpowiedzą na niego („Niektórzy uważają, że…, ale…"); mogą też poprowadzić krótką rozmowę klasową jako sędziowie argumentów.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie mylą argument z przykładem: opowiadają historię („Raz byłem w lesie…") bez zdania, które wyjaśnia, dlaczego tak myślą.
- Uzasadnienia typu „bo tak", „bo to fajne", „bo wszyscy tak mówią" – warto pokazać, że takie powody nikogo nie przekonają.
- Opinia pojawia się dopiero w środku tekstu albo zmienia się w trakcie pisania.
- Brak zakończenia: tekst urywa się po ostatnim argumencie.
- Zdanie z liczbą uczniowie uznają automatycznie za fakt („Mam najfajniejsze 3 psy") – o opinii decyduje wyraz oceniający.

Ewaluacja lekcji

- Zadanie 1 pokazuje, czy uczniowie odróżniają fakt od opinii.
- Bilet wyjściowy: policz, ile osób podało opinię z argumentem, a ile samą opinię.
- Ocena koleżeńska ujawnia, które kryterium sukcesu jest najtrudniejsze – od niego zacznij następną lekcję.
- Pytanie do refleksji nauczyciela: czy każdy uczeń miał okazję powiedzieć na głos swoje zdanie?

Cel ogólny

Kształcenie umiejętności wprowadzania dialogu do opowiadania oraz poprawnego zapisu wypowiedzi bohaterów i komentarzy narratora.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń odróżnia dialog od monologu i wyjaśnia, jaką funkcję pełni dialog w opowiadaniu.
- Uczeń zapisuje wypowiedzi bohaterów w nowych linijkach, rozpoczynając je myślnikiem.
- Uczeń stosuje właściwe znaki i wielkość liter w komentarzu narratora umieszczonym po wypowiedzi, przed nią i w jej środku.
- Uczeń dobiera czasowniki wprowadzające, które oddają sposób mówienia i emocje bohatera.
- Uczeń przekształca relację narratora o rozmowie w dialog.
- Uczeń redaguje fragment opowiadania z dialogiem, który posuwa akcję i charakteryzuje bohaterów.

Cele w języku ucznia

- Nauczę się poprawnie zapisywać rozmowę bohaterów.
- Potrafię użyć myślnika oraz małej i wielkiej litery we właściwym miejscu.
- Dobiorę słowa zamiast ciągłego „powiedział”.
- Napiszę krótki fragment opowiadania z dialogiem.

Wymagania z podstawy programowej

- **IV–VI III.2.1** – tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym
- **IV–VI I.1.8** – odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze
- **IV–VI II.4.2** – poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu
- **IV–VI III.1.3** – tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny
- **IV–VI III.2.8** – wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach

Źródło: Dz.U. 2017 poz. 356 ze zm., w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 996 – podstawa obowiązująca w klasach V–VIII w roku szkolnym 2026/2027.

- **Wersja B (dla chętnych, rozszerzona):** napisz tekst do gazetki szkolnej (8–10 zdań) na temat: „Czego potrzebuje nasza szkoła?”. Użyj co najmniej trzech faktów (np. z krótkiej ankiety w klasie) i wyraźnie oddziel je od swojej opinii.
- **Informacja zwrotna:** potwierdź trafne rozpoznania, przy błędnych zadaj pytanie „Jak można to sprawdzić?”. W wersji B wskaż, czy fakty rzeczywiście wspierają opinię.

Różnicowanie: jak dostosować lekcję

- **Uczniowie z dysleksją:** daj artykuł dzień wcześniej albo przeczytaj go na głos; akapity są ponumerowane – odsyłaj do numerów; pozwól zaznaczać odpowiedzi w tekście zamiast je przepisywać; interlinia 1,5.
- **Uczniowie z ADHD:** czytajcie artykuł akapit po akapicie z jednym pytaniem po każdym; ustaw krótkie odcinki pracy (timer 4–5 minut); kartki F/O dają ruch i szybką informację zwrotną.
- **Uczniowie w spektrum autyzmu:** podaj listę słów-sygnałów opinii jako ściągę; objaśnij wprost wyrażenia przenośne („prawdziwy chaos”, „zostawcie auta w garażu”); przygotuj uczniów, że ta sama informacja może być podana neutralnie albo emocjonalnie.
- **Uczniowie potrzebujący wsparcia:** w zadaniu 4 daj wzór („W … jest … książek.”); w zadaniu 5 – gotowy plan w trzech punktach.
- **Uczniowie zdolni:** niech napiszą krótką odpowiedź polemiczną do artykułu Marty albo przepiszą akapit 4 tak, by był neutralnym tekstem informacyjnym.

Typowe trudności uczniów

- Mylenie faktu z prawdą: „to nieprawda, więc to opinia”.
- Zdania mieszane – fakt z dodanym słowem oceniającym („Na szczęście od 1 września…”).
- Liczba w zdaniu jako jedyne kryterium („Mam najlepsze 2 psy”).
- Traktowanie uogólnień („wszyscy wiedzą”, „naukowcy twierdzą”) jak dowodów.
- Trudność z określeniem głównej myśli – uczniowie podają pojedynczą informację z tekstu.

Ewaluacja lekcji

- Zadanie 1.3 pokazuje, czy uczniowie odróżniają fakty od opinii w tekście ciągłym.
- Zadanie 1.4 sprawdza najtrudniejszą umiejętność: rozpoznanie opinii udającej fakt.
- Bilet wyjściowy daje szybki obraz całej klasy.
- Pytanie do refleksji nauczyciela: czy uczniowie potrafią uzasadnić wybór, czy tylko zgadują?

Typowe trudności uczniów

- Błąd różnych wykonawców czynności – najczęstszy, pojawia się także w wypracowaniach na egzaminie ósmoklasisty.
- Brak przecinka zamykającego, gdy równoważnik stoi w środku zdania.
- Tworzenie form na -ąc od czasowników dokonanych („przeczytając”, „zrobiąc”).
- Mylenie imiesłowu przysłówkowego z przymiotnikowym (czytając / czytający) i błędy w pisowni „nie” (niewiedząc, nie przeczytany).
- Mylenie relacji czasowej – imiesłów uprzedni użyty dla czynności równoczesnej.
- Nadużywanie form na -wszy, które brzmią książkowo.

Ewaluacja lekcji

- Zadania 2 i 3 pokazują, czy uczniowie stosują zasadę jednego wykonawcy.
- Zadanie 7 sprawdza tę umiejętność w tekście ciągłym – to najbliższa sytuacja do pisania wypracowań.
- Bilet wyjściowy pokazuje, kto umie samodzielnie poprawić błędne zdanie.
- Pytanie do refleksji nauczyciela: czy uczniowie używają testu „kto to robi?” bez przypominania?

PIERWSZA ŁAWKA

Typowe trudności uczniów

- Cechy przemówienia tylko we wstępie i zakończeniu – rozwinięcie pisane językiem rozprawki.
- Mylenie argumentu z przykładem albo „przykład” w postaci samego imienia bohatera.
- Streszczanie lektury zamiast wyboru jednego zdarzenia pasującego do argumentu.
- Błędy rzeczowe dotyczące lektur (imiona, kolejność zdarzeń, przypisywanie bohaterom cudzych czynów).
- Zbyt krótka praca (poniżej 200 wyrazów) przy rozbudowanym wstępie.
- Odwołanie do utworu spoza listy lektur zamiast lektury obowiązkowej.

Ewaluacja lekcji

- Zadania 1 i 2 pokazują, czy uczniowie znają wymagania formalne CKE.
- Zadanie 5 sprawdza, czy uczniowie potrafią przenieść cechy przemówienia do rozwinięcia.
- Plan z zadania 7 pokazuje, czy uczniowie dobierają konkretne zdarzenia z lektur.
- Pytanie do refleksji nauczyciela: ile osób w pracy domowej użyło środków retorycznych w każdym akapicie? Od tego zależy temat następnej lekcji.

PIERWSZA ŁAWKA

Kryteria sukcesu (NaCoBeZU)

- Każdą wypowiedź zaczynam od nowej linijki i myślnika.
- Po wypowiedzi komentarz z czasownikiem mówienia (**powiedział, zapytała**) piszę małą literą.
- Przed takim komentarzem **nie** stawiam kropki.
- Znak zapytania i wykrzyknik zostawiam przed myślnikiem.
- Używam co najmniej **trzech** różnych czasowników zamiast „powiedział".
- Mój dialog coś wnosi: pokazuje bohatera albo posuwa akcję.

Tekst do odczytania: dwie wersje tej samej sceny

Wersja 1 (bez dialogu): Kuba powiedział Oli, że zgubił klucz od domu. Ola zapytała, gdzie ostatnio go widział. Kuba odpowiedział, że chyba na boisku. Ola zaproponowała, żeby tam wrócili.

Wersja 2 (z dialogiem):

– Ola, mam problem – jęknął Kuba. – Zgubiłem klucz od domu!

– Spokojnie. Gdzie widziałeś go ostatni raz? – zapytała Ola.

– Chyba na boisku… Albo w szatni. Nie wiem!

Ola złapała go za rękaw.

– To chodź. Sprawdzimy po kolei.

Pytania do klasy: Która wersja jest ciekawsza? Czego dowiadujemy się o Kubie i Oli z wersji 2, czego nie ma w wersji 1? (Kuba panikuje, Ola jest spokojna i zaradna – dialog charakteryzuje bohaterów bez nazywania ich cech.)

PIERWSZA ŁAWKA · SCENARIUSZ LEKCJI · JĘZYK POLSKI · KLASA 4

Moim zdaniem… – jak wyrazić opinię i ją uzasadnić

Uczniowie klasy 4 uczą się, czym opinia różni się od faktu, jak uzasadnić ją argumentem i przykładem oraz jak zbudować krótką wypowiedź argumentacyjną w trzech częściach. Scenariusz realizuje nową podstawę programową (Reforma26, wymaganie 4.4) i zawiera przebieg 45 minut, kartę pracy z tekstem oryginalnym i kluczem, kryteria sukcesu do samooceny, pracę domową w dwóch wersjach oraz osobną powtórkę dla ucznia.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasa 4
Dział	Tworzenie wypowiedzi (podstawa 2026, obszar 4)
Temat lekcji	**Moim zdaniem… – jak wyrazić opinię i ją uzasadnić**
Czas	45 minut (1 jednostka lekcyjna)
Metody	ćwiczenie ruchowe „Stań po stronie”, praca z tekstem wzorcowym (zaznaczanie kolorami), schemat „kanapki” na tablicy, pisanie z kryteriami sukcesu, ocena koleżeńska: dwie gwiazdy i jedno życzenie
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy (załącznik), kartki „ZGADZAM SIĘ” i „NIE ZGADZAM SIĘ” na przeciwległych ścianach, kredki lub zakreślacze w trzech kolorach, plansza „Opinia jak kanapka” (dodatek), karteczki samoprzylepne na bilet wyjściowy, powtórka „Co zapamiętam z lekcji” dla każdego ucznia

Cel ogólny

Kształcenie umiejętności formułowania własnej opinii i uzasadniania jej argumentami popartymi przykładami w wypowiedzi ustnej i pisemnej.

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · KLASA 4 · MOIM ZDANIEM... – JAK WYRAZIĆ OPINIĘ I JĄ UZASADNIĆ

Co zapamiętam z lekcji: opinia i jej uzasadnienie

Opinia to Twoje zdanie o czymś. Żeby kogoś przekonać, musisz powiedzieć, **dlaczego** tak myślisz.

1. Fakt i opinia – reguła

- **Fakt** to informacja, którą można sprawdzić: policzyć, zmierzyć, znaleźć w książce.
- **Opinia** to czyjeś zdanie o czymś. Inna osoba może myśleć inaczej.
- Opinię zdradzają słowa: **uważam, moim zdaniem, myślę, najlepszy, nudny, piękny, warto**.

Fakt	Opinia
Lekcja trwa 45 minut.	Lekcje są za długie.
W naszej bibliotece jest 2000 książek.	Nasza biblioteka jest wspaniała.
Jutro jest sobota.	Sobota to najlepszy dzień tygodnia.

2. Argument i przykład

- **Argument** odpowiada na pytanie **dlaczego?** To powód, który ma przekonać innych.
- **Przykład** pokazuje argument w życiu: konkretną sytuację, osobę albo zdarzenie.
- Argument „bo tak” **nie** przekonuje nikogo.

Opinia	Argument	Przykład
Warto jeździć rowerem.	Rower to zdrowy ruch.	Po miesiącu jazdy do szkoły łatwiej mi biegać na WF-ie.
Warto czytać książki.	Książki rozwijają wyobraźnię.	Kiedy czytałem o smoku, sam wymyśliłem wygląd jego jaskini.
Warto mieć w klasie gry planszowe.	Gry uczą współpracy.	W grze o budowaniu miasta cała drużyna musi się naradzić.

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · KLASA 5 · DIALOG W OPOWIADANIU – JAK OŻYWIĆ OPOWIADANIE ROZMOWĄ BOHATERÓW I POPRAWNIE JĄ ZAPISAĆ

Co zapamiętam z lekcji: dialog w opowiadaniu

Dialog to rozmowa bohaterów. Dzięki niemu opowiadanie żyje, a czytelnik lepiej poznaje postacie.

1. Dialog i monolog – po co w opowiadaniu?

- **Dialog** to rozmowa co najmniej dwóch osób. **Monolog** to dłuższa wypowiedź jednej osoby.
- Dialog ożywia opowiadanie, pokazuje charakter i emocje bohaterów oraz posuwa akcję.
- Dialog musi coś wnosić. Rozmowa „– Cześć. – Cześć.” niczego **nie** wnosi.

2. Reguły zapisu – najważniejsze wzory

- Wypowiedź każdej osoby zaczynaj od **nowej linijki** i **myślnika** (–). Po myślniku zostaw odstęp.

Sytuacja	Wzór	Zapamiętaj
komentarz z czasownikiem mówienia po wypowiedzi	– Idziemy do parku – zaproponowała Ola.	bez kropki przed myślnikiem, komentarz małą literą
wypowiedź z pytajnikiem lub wykrzyknikiem	– Idziesz z nami? – zapytał Tomek.	znak zostaje, komentarz małą literą
komentarz w środku wypowiedzi	– Nie wiem – szepnęła Zosia – czy zdążymy.	dalsza część wypowiedzi małą literą
po komentarzu zaczyna się nowe zdanie	– Poczekaj – poprosiła mama. – Zaraz wrócę.	po komentarzu kropka, nowe zdanie wielką literą
komentarz bez czasownika mówienia	– Nareszcie. – Ola rzuciła plecak.	kropka przed myślnikiem, komentarz wielką literą
komentarz przed wypowiedzią	Tata zapytał: – Kto zjadł ciastko?	dwukropek, wypowiedź w nowej linijce

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Język polski – pakiet 5 scenariuszy lekcji z powtórkami (klasy 4–8)

Podgląd pokazał 9 z 73 stron. Pełna wersja: 73 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Przemówienie na egzaminie ósmoklasisty – jak przekonać słuchaczy i spełnić kryteria CKE – scenariusz lekcji z kartą pracy i powtórką, język polski,...
- Moim zdaniem... – jak wyrazić opinię i ją uzasadnić – scenariusz lekcji z kartą pracy i powtórką, język polski, klasa 4
- Dialog w opowiadaniu – jak ożywić opowiadanie rozmową bohaterów i poprawnie ją zapisać – scenariusz lekcji z kartą pracy i powtórką, język polski,...
- Imiesłowowy równoważnik zdania w praktyce – jak go tworzyć, zapisywać i nie popełniać błędów – scenariusz lekcji z kartą pracy i powtórką, język...
- Fakt czy opinia? Jak uważnie czytać tekst publicystyczny – scenariusz lekcji z kartą pracy i powtórką, język polski, klasa 6

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/scenariusze-lekcji-jezyk-polski-pakiet